

„Праця“

Український просвітний тижневик в Бразилії виходить в Прудентополи кожного Четверга.

Передплата в Бразилії:

Річно 8\$000, піврічно 5\$000.
Для Галичини річно 10 корон.
Для України 5 рублів.
Для Півн. Америки 2.50 дол.
Для Канади 2.50 дол.
Для Аргентини 6 пез.

ПРАЦЯ

„PRACIA“
Jornal semanal para os
Ukrainos no Brazil.
Publica-se em Prudentopolis
às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс. від стиха. Більші по 200 рс. За всякі оголошення платить ся згори.

PRACIA
Prudentopolis
Paraná — Brazil

ВИДАВЦІ: Видавнича спілка.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руське ми серце і віра руська“ — З Рус. пс. Маркияна Шашкевича.

Ми Україні до спону
В нас є сила Козаків!

Одинока Українська Часопись у Бразилії.

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

Історична конечність або право кожного народу до свободи.

Ми вже давніше говорили про самоозначення, говорили ми про него, що воно зродилося на розвалинах безглузких держав ласих на панованне над чужими землями.

Нині ми хочемо вказати на се, що право самоозначення є історичною конечністю, то значить, що його історія принесла; розвій цілого людства від поневоленого раба-худоби йшов безпереривно наперед. Люди увільнялися щораз більше від ярма других людей-панів а вкінці нинішня війна довела до цілковитого висвободження цілих народів, принесла право самоозначення.

Вже перед війною чули ми про свободу одиниць. Міжнародне право знесло невольництво, то значить, що в нинішніх часах вже не може бути чоловіка, який бувби в неволі у другого, значить ся: нині вже не може бути чоловіка, якого можна би продати за гроші, а навіть як би хто людину продав або купив то такий контракт бувби не важний, ніяка держава на світі не сміє такого купна-продажі узнавати за існуючу а продана людина навіть як що її хтось насильно продав би — може після права при першій лпшій нагоді утечи, покинути свого властителя. Се вже перед війною узнав був цілий не-дикий світ

А війна посунула людство ще о один крок дальше. Веі освічені не здичілі народи світа сказали собі — гей братя, коли кожда

во — мусимо проте установити таке право яке забороняло би брати в неволю цілі народи. Так принесла історія з правом замороженія як його овоч право кожного народу до свободи та незалежності від другого народу.

Та кожде нове право знаходить перешкоди. Не думайте шановні читачі, що й право на свободу людини введено так легко — противно. По світі все блукає много вовків ласих на живе м'ясо. Так само й пятьдесят літ тому назад по різних краях світа найшлося много противників, які не хотіли, щоби видати таке право, яке зборонялоб живу людину продавати, вони надаліше хотіли гандлювати душами. В Америці счили навіть великі пани війну проти тих всіх благородних людей, що жадали свободи людей, яка очевидно закінчилася погромом ласих на людську неволю. Право людини на особисту свободу людини побідило. Се право признають нині веі освічені народи, а лиш десь там в півдикій Африці трафиться таке племя, що торгує ще й нині живими людьми, доки не стріне таких гандлярів кара зі сторони культурніших народів.

Не диво проте, що й право кожного народу до свободи ще не зискало узнавання у цілім світі! Ми якраз свідками завзятої боротьби, яка по кровавій світовій війні розгорілася між тими, що не хочуть признати сего благородного права, що хочуть ще хвильку торгувати живими народами і тими, що борються за се право. До перших належать веі засліплені ще імперіялістичні дер-

біда нема двох гадок: як світло розгоняє тьму, як олива впливає на верх, так і правда-справедливість, яка є за угнетеними ще народами мусить побідити, бо історія йде вперед не взад. Йдемо з твердою конечністю від свободи цілих народів, від права одиниці на свободу до такого самого права кожного народу. Отсе дорога, по якій розвивається се історичне право, а його закінченням буде вже близький час, коли кождий нарід утворить свою власну державу із всіх тих країв, де він живе в більшості.

К.

Заява української делегації Нац. Ради у Львові.

Делегація Української Національної Ради у Львові на останнім своїм засіданню рішила прилюдно заявити, що всякі декларації і умови, які відносилися би до Східної Галичини і уладження правно-державного становища народів Сходу Європи в дорозі міжнародних умов, тільки тоді будуть обовязувати український нарід Східної Галичини, коли в переговорах візьмуть участь, дадуть свою згоду представники Української Національної Ради Західної Области У. Н. Р., а евенуально тим способом довершені умови будуть нею прийняті.

Від Президії Делегації Української Національної Ради З. О. У. Н. Р.

ВСЯЧІНА.

Що діється в польщі.

Підчас коли Польща триюфує у своїм поході на Україні, у нутрі пепереходять події, які много заважуть на дальшій політиці правительства.

Соціалісти поставили рішуче домагання мира і признання їх відповідними на місця у правительстві. Політика міністра фінансів Грабського находиться під градом критики з огляду на се, що він видає за богато

се одиноке питання є перешкодою до навязаня мирних зносин.

Протижидівські заворушення у Відни.

У Відни вибухли протижидівські заворушення і продовжуються до нині. Демонстрації німецьких студентів, прибирають щораз серйознійший вид. Товпа кричить „проч з Жидами“ і „проч з червоними“.

Студенти заатакували своїх жидівських товаришів, коли останні прийшли на викладачі до університету. Жиди мусіли опустити університетські мури.

Критики ситуації впевняють що студенти є за приверненням Габсбурської династії в Австрії, яка все виступала проти Жидів. Демонстрації є звернені також проти правительства, котре не хоче поробити відповідних концесій Угорщині.

З польської господарки в нападеному краю.

Польський староста в Богородчанах видав такий документ.

„Староство Богородчани. Ч. 8330. Богородчани, дня 27. XII. 1919. До заряду громад в повіті. Поручаю зарядови громад подати мені відвотною почтою скількість мешкаючих в тамошній громаді Поляків та їх розселенне. За виконанне отсего поручення роблю пана урядового комісаря особисто відповідальним. Управитель староства: Мурчиньскі вр.“

Се для польського „плебісциту“...

Англія і Франція контролюють нафту у Галичині.

Богатства нафтових теренів на сході на-ходяться в небезпеці, що можуть бути виняті зпід британських впливів. Телеграма з Москви доносить, що большевики здобули Баку і маширують на Батум. Коли візьмуть Батум, Велика Британія згубить головний ключ до експльоатації Кавказу.

Договір, заключений в Сан Ремо між Англією і Францією, говорить, що Франція має користати з усіх нафтяних підприємств Англії. Користи Франції мають сягати від 25 до 50 процентів. Договір відноситься до нафтяних піль в Мезопотамії, Румунії, Галичині і на Кавказі. З них усі копальні нафти на Кавказі є найбогатші.

Нове насильство.

В п'ятницю, 2. квітня, досвіта було місто Радехів свідком нечуваної і крайно скандальної події. Якраз перед двома днями вернув зі Львова до Радехова інтернований о. др. Пелліх на дво тижневу відпустку. Коли др. Пелліх вернув відомий радехівський ста-

цілих народів, призначення самоозначення.

Вже перед війною чули ми про свободу одиниць. Міжнародне право знесло невільництво, то значить, що в нинішніх часах вже не може бути чоловіка, який бувби в неволі у другого, значить ся: нині вже не може бути чоловіка, якого можна би продати за гроші, а навіть як би хто людину продав або купив то такий контракт бувби не важний, ніяка держава на світі не сміє такого купна-продажі узнати за існуючу а продана людина навіть як що її хтось насильно продав би — може після права при першій ліпшій нагоді утечи, покинути свого властителя. Се вже перед війною узнав був цілий не-дикий світ

А війна посунула людство ще о один крок дальше. Всі освічені не здичіли народи світа сказали собі — гей братя, коли кожда людина вже має право до свободи, коли людину не можна продавати як коня в неволю, то яким способом можна би продавати цілі народи, себто цілі гурти людей. Як тамто так й се є великим злочином. Продавати живу людину забороняє міжнародне пра-

ти тих всіх благородних людей, що жадали свободи людей, яка очевидно закінчилася погромом ласих на людську неволю. Право людини на особисту свободу людини побідило. Се право признають нині всі освічені народи, а лиш десь там в півдикій Африці трафиться таке племя, що торгує ще й нині живими людьми, доки не стріне таких гандлярів кара зі сторони культурніших народів.

Не диво проте, що й право кожного народу до свободи ще не зискало узнання у цілім світі! Ми якраз свідками завзятої боротьби, яка по кровавій світовій війні розгорілася між тими, що не хочуть признати сего благородного права, що хочуть ще хвильку торгувати живими народами і тими, що борються за се право. До перших належать всі засліплені ще імперіялістичні держави, або сказавши просто ласі на чужу землю, до других всі ті держави і народи, що не лише для себе, але й для других жадують лиш сеї землі, яку їх народ замешкує в більшості — як кажемо — їх етнографічної території. По чий стороні буде по-

Делегація української Національної Ради в Львові на останнім своїм засіданню рішила прилюдно заявити, що всякі декларації і умови, які відносилися би до Східної Галичини і улаження правно-державного становища народів Сходу Європи в дорозі міжнародних умов, тільки тоді будуть обов'язувати український нарід Східної Галичини, коли в переговорах візьмуть участь, дадуть свою згоду представники Української Національної Ради Західної Области У. Н. Р., а евентуально тим способом довершені умови будуть нею прийняті.

Від Президії Делегації Української Національної Ради З. О. У. Н. Р.

ВСЯЧИНА.

ЩО ДІЄТЬСЯ В ПОЛЬЩІ.

Підчас коли Польща triumфує у своїм поході на Україні, у нутрі пепераються події, які много заважувать на дальшій політиці правительства.

Соціалісти поставили рішуче домагання мира і признання їх відповідними на місця у правительстві. Політика міністра фінансів Грабського знаходиться під градом критики з огляду на се, що він видає за богато паперових грошей.

Резигнація або усунення Станіслава Грабського, міністра закордонних справ, уважається майже певною подією.

Обі партії, соціалістична і народова, виступили проти правительства з огляду на се, що воно домагається конче, щоби Борисів був осідком нарад мирових делегатів російських і польських. Вони кажуть, що

їх розселення. За виконання цього рішення роблю пана урядового комісара особисто відповідальним. Управитель старства: Мурчиньські вр."

Се для польського „плебісциту“...

Англія і Франція контролюють нафту у Галичині.

Богатства нафтових теренів на сході на-ходяться в небезпеці, що можуть бути виняті з під британських впливів. Телеграма з Москви доносить, що большевики здобули Баку і маширують на Батум. Коли візьмуть Батум, Велика Британія згубить головний ключ до експлоатації Кавказу.

Договір, заключений в Сан Ремо між Англією і Францією, говорить, що Франція має користати з усіх нафтяних підприємств Англії. Користи Франції мають сягати від 25 до 50 процентів. Договір відноситься до нафтяних піль в Мезопотамії, Румунії, Галичині і на Кавказі. З них усі копальні нафти на Кавказі є найбогатші.

Нове насильство.

В п'ятницю, 2. квітня, досвіта було місто Радеків свідком нечуваної і крайно скандальної події. Якраз перед двома днями вернув зі Львова до Радекова інтернований о. др. Пелліх на дво тижневу відпустку. Коли про се довідався відомий радеківський староста Якубше, відобрав насамперед о. Пелліхови документ, згодом на спілку з гр. Баденім поїхав до Львова, де виміг у властий уневажнення відпустки. В п'ятницю ранком приказано о. Пелліхови бути приготіваним на поворот до Львова.

Коли про се довідалося українське громадянство, вже досвіта зібралась перед

М. Гоголь.

Тарас Бульба.

(ПОВІСТЬ).

8)

Ріжниця була в тім, що замість силуваного еднання в школі, вони самі покинули батьків і матерій і втекли з батьківських домів; що там мали притулок і ті, яким уже доскотав шию мотуз, й вони, замість блідої смерті, побачили житте і волю; що тут жили й ті, в яких по благороднім звичаю не держалась в кишені копейка; що були й ті, що колись червінець уважали за багатство, і в яких, з ласки жидів-орендарів, кишені можна було вивертати, не боячись, щоб звідкіля випало щонебудь. Тут були всі бурсаки, що не змогли терпіти академічних лоз і не винесли із школи ні титли; але разом з ними були й такі, що знали, що таке Гораций, Цицерон і римська республіка. Тут було багато тої значної старшини, що мали повагу і в королівським війську; тут було багато вчених досвідлих воєнків, які мали переконання, що все одно, де воювати, аби тільки воювати, бо не годже благородній людині жити, не воюючи. Багато було й таких, що приходили тільки для того на Січ, щоб відтак сказати, що ось то й вони були на Січі і через те гартовані лицарі. Та кого тут не було? Ся дивна республіка

була потрібна в той вік. Охочі до воєнного життя, золотих кубків, богатих парч, дукатів і реалів могли кожного часу найти тут роботу. Тільки одні баболюби не мали чого шукати тут, бо навіть на присічі не сміла з'являти ся ніяка жінка.

Остапови й Андрієви здавалось надзвичайно чудним, що вже при них приходило на Січ сила народу, хоча-б хто спитав, звідкіля ті люди, хто вони і як називають ся. Вони приходили сюди, не наче до свого дому, звідкіля тільки голину тому вийшли. Приходень ішов тільки до кошового, який звичайно казав:

— Здоров був! У Христа віруєш?

— Вірую! — відповів приходень.

— І в Тройцю святу віруєш?

— Вірую!

— І до церкви ходиш?

— Ходжу!

— А ну, перехристись!

Приходень хрестив ся.

— Ну, добре, — казав кошовий, — іди-ж, у який сам хочеш курінь.

На тім кінчила ся вся церемонія. І ціла Січ молилась в одній церкві й готова була боронити її до остатньої краплі крови, хоч про якісь пости і слухати ніхто не хотів. Тільки Жиди, Вірмени й Татари, жадні до наживи, мали відвагу жити й торгувати на присічі, бо Запорожці ніколи не торгували ся, а скільки гроший вийняла рука з кишені, стільки й пла-

тили. Зрештою, доля тих грошлюбних крамарів була дуже бідолашна; вони були подібні до тих, що поселяли ся у підніжжя Везува, бо, скоро тільки в Запорожців не стало грошей, вони гульвіси розбивали їхні крамниці і брали все даром. Січ складала ся з більше як шістьдесять куренів, які дуже були подібні на окремі, незалежні республіки, а ще більше на школу і бурсу дітей, що живуть з усього готового. Ніхто про ніщо не дбав і нічого не держав у себе; все було в руках у курінного отамана, який зате звався батьком. У його в руках були гроші, одіння, весь харч, саламаха, каша й навіть топливо; йому віддавали й гроші на схопок, Иногда лучала ся між куренями сварка; тоді вмить доходило до бійки. Курені висипали на майдан і кулаками оббивали один-одному боки, поки одні не перемогли і тоді все кінчилось бенкетом. Така то була та Січ, що так наділа тогочасну молодь.

Остап і Андрій кинулись з усею палкою молоді душі у те бурливе море і вмить забули і батьківський дім і бурсу і все, що хвилювало вперед їхні душі, й потонули в новім життю. Все манило їх: гуляші звичай Січі, нескладна оруда і закони, що здавались їм ніколи навіть налето суровими в такій самовольній республіці. Коли козак прокрав ся, вкрав яку-небудь дурницю, так се уважалось зне-

вагою усього козацтва: його, як безчесника, привязували до стовпа на майдані і клали біля нього кий якими кождий прохожий повинен був ударити його, поки не забили на смерть. Довжники що не платив довги, привязували ланцюхами до гармати, і там він сидів доти, доки хто-небудь з товаришів не згодив ся викупити його, заплативши за нього довг. Та більш за все потрясала Андрія страшна кара, постановлена за вбийство. Тут таки, на його очах, викопали яму, спустили туди живого вбийника й поклали на нього домовину з тілом убитого, й відтак обох засипали землею. Довго відтак уявляв ся йому страшний звичай кари, і все стояв перед ним той живцем закопаний чоловік з страшною домовиною.

Швидко оба молоді козаки приїбали гарну славу в козаків. Часто разом з другими товаришами з свого куріня, а иногда й з усім курінем і сусідними курінями, вони виїздили на лови в степ, де подилось безліч степового птаства, оленів, кіз; або ходили на озера, ріки й цїптоки, що були призначені жеребом на кождий курінь, закидали сіти й волоки й витягали повні тоні риби на харчі всього куріня. Хоч тут і не було справжньої науки, з якої пізнати козака, але вони вже визначали ся між другими молодими козаками своїм завяттем і вдатністю. Вони влучно стріляли до цілі, переїли-

приходством, щоби не пустити свого парона. Беззрядний жандарм завізвав поміч, яка явилася в числі 24 людей з офіцером і тут сталося щось нечуване. Жандарми стали прикладами розганяти товпу, в часі чого Анну Мидзку ранено в ногу, Теклю Сухар в обі руки, Катерину Бігун в руку, а деяких тяжко побито.

З огляду на се, що поїзд відіхав, о. Пелліха відведено на станицю, а разом з ним деяких із громадян. На станиці дозволено арештованому заприщати тих, яких він висповідав. Сей релігійний акт виконав він в місцевій церкві в товаристві кількох узброєних жандармів.

В міжчасі староста Якубше дав позволене і заручив словом, що о. Пелліх може лишитися в Радехові, але вже по трох годинах змінив він свою постанову і два відділи війська з комісарами староства відвезли арештованого до Львова та на тім не скінчилося.

Коли в квітну неділю перед замкненою церквою зібралися радехівські громадяни, вдруге явилися жандарми і прикладами розігнали зібраних. Чудес хоробрости доказували жандарми Готвінські, Дреклер і інші.

В цілому місті велике огірчення.

Чи висші власти поминуть мовчаннем ту подію, яка насуває ним спомини Коропця, Лядського і інших квіток ц. к. галицького режиму? Чи самоволі буде нарешті положений кінець?

Насильства французьких чорних військ у Німеччині.

Чи Німці вишлють своїх делегатів на конференцію в Спа, скликану антантськими прем'єрами — се буде залежати головню від того, чи Французи відкличуть до того часу свої війська з германських міст. Французькі війська на занятій німецькій території складаються по більшій частині з наємних африканських негрів, які допускаються там насильств. Німецьке правительство і канцелярія всіх політичних партій в Німеччині дістали із занятих Францією земель множество листів, у яких інтересоване населення благає їх о визволення за всяку ціну з рук африканських дикунів. Провірені урядово вісти доказують, що з причини дикарських насильств згинуло дуже багато німецьких молодих робітників. Многі дівчата десь таємно попропадали, а многі поповнили самовбийство, щоб уникнути знеславлення. Німецькі часописи заповідають, що цивілізований світ піднесе страшну бурю протесту, коли довідається про злочини французьких чорних; військ сама Німеччина не годна дати собі ради з тою справою, тож мусить глядати помічи в інших білих народів світа.

Із Малпи Гавліковський.

В варшавській соймі є посол, що зветься Малупа або Малпа. Він зніс був у соймі проект закона про зміну назвищ, себто такого закона, що на основі його можна старатися о дозвіл змінити назвище. Сей закон польський соймі ухвалив. Як тільки закон ухвалено, зараз посол Малупа чи Малпа вніс просьбу о дозвіл змінити своє дотеперішнє назвище на Гавліковський. І добився свого. Ось польське міністерство внутрішніх справ оповіщує, що пана посла Яна Малупи чи Малпи вже нема, а замість него пан посол Ян Гавліковський.

Большевицький звіт.

Урядовий звіт советського правительства, говорять...

за відповідне здобувати її для себе. Польську політику на Україні попирає Франція, що є фінансово вичерпана, мимо того силе грошми і амуніцією для помочи Полякам.

Найважнішою причиною французької немочи, є те, що вона мусить більше імпортувати, ніж експортувати, а найбільшим імпортом є пшениця. Пшеницю вона мусить спроваджувати з інших держав, в котрих вимінна вартість французької монети стоїть дуже низько. Коли Одесу займуть приятелі Франції, великі засоби України європейського шпихліра, будуть надаватись на експорт до Франції. Тоді Франція замість платити долями, буде платити в інших грошах що мають далеко меншу вартість ніж французькі.

Польща признала незалежність України.

Між представниками Польщі й України прийшло до заключення договору. Польща зобов'язалась признати незалежність України і дати українському правительству оружну поміч проти большевиків. Українці згодилися на територіяльні концесії для Поляків, віддаючи Польщі Східну Галичину, Холмщину, Підляше і три повіти західної Волосні. Крім того правительство України згодилося дати Полякам два місця в українському кабінеті.

(Українці з Східної Галичини не годяться і не можуть згодитись, щоб їх край і їх самих віддати у неволю ляхцью!)

Литовський ряд повідомив, що може роздати много землі. Властители більшої посілости не можуть більше задержати, як 20 моргів а проче мусять продати.

Німці сьміються з побіди польської над большевиками. Предсказують, що з того може вийти еще довга борба.

Чехи мабуть готуються до війни з Поляками. Се-б не зашкодило бо тоді би їм відхотілося і Сх. Галичини.

Петлюра удався на воєнний фронт.

Генерал Петлюра, головний командант Українців опустив Варшаву і удався на воєнний фронт. Загально панує переконання, що це його вступний крок в цілі злуки з польськими військами остачими під командою генерала Пілеудського, що планує на чолі українського війська вмаширувати до Києва. Українські війська борються рама об рама з польськими в часі наступу в сторону столиці України, Києва.

Американські летуни, які знаходяться в польській армії і стаповлять відділ летунів знаний під іменем «Костюшко», перевели 32 воздушних нападів на залізничні осередки і обкидували їх бомбами та стріляли з машинових карабінів. В Києві і інших містах кидано з літаків агітаційні брошури. Летуни все переводять напади з висоти всего 2.000 стій. Зведено також кілька битв з большевицькими летунами.

По причині віднесених на Україні побід над большевиками. Петлюра віддає...

ку поміч. В своїй проклямації він говорить, що український народ, занеханий цілим світом, вів героїську боротьбу за свою незалежність. Серед важких і кривавих боїв з наїзниками український народ дав доказ, що доріє до самостійності і зуміє удержати незалежність, яку собі здобуде.

При кінці своєї проклямації Петлюра заявляє, що вже в короткім часі оголоситься вибори до народного сойму Незалежної Укр. Республіки.

Вісти з Галицької України.

(На підставі старокраєвих часописей)

КАЛУЩИНА.

Наші „опікуни“.

Чимраз гірше живеться нам в Калушині. Гуляють „Опекунча рада повітова“, „Комітет оборони народовой“ і М. С. О. Всіх конфінують, а коли хто з них появиться на вулиці, комітети кричать попід небеса, що мовляв, агітаторам не місце на вулиці.

Польські патріоти, як радник суду Зяревич, ренегат Кручкевич (син українського селянина з пов. Камінка струмилова) кс. Журек вислали сотки наших людей на Домбе. Тепер вони все хочуть викрити якісь „бунти“ і „заговори“.

А люди терплять і чекають змилювання. Кс. Шелігевича, що вставився за невинними людьми, вшепольська кліка прозвала українофілом. І кс. Шелігевича мафія казала арештувати і перевести до Львова до арешту.

Один з польських кресових подвижників, апікарик Шустов помер на пятнистий тиф.

СИНЕВІДСЬКО.

Нездарність чи не охота?

Пишуть із Синевідська: Перед десяти роками померла в Синевідську вижнім гром. Ілюкова і в завіщанню лишила грунт та дещо гроша на построєння захоронки. Збирано на ту ціль і жертви, так що сьогодні сума виносить яких 2.000 корон а може й більше. Та хоч десять літ минуло, ніхто поважно сею справою не займався і не думає займатися. До чогож врешті комітет? Справа захоронки дуже важна і тому крайна пора, щоби люде, яким переведення в життя завіщання віддано, подумали над тим.

З БОЛЕХОВА.

До склепу „Надії“ не вільно ходити. — Печатки в роботі. — Підписи дітний.

Яке невиносиме є життя українського населення на провінції, по східно галицьких містах, та як поведатся всякі власти, видно найкраще з отсеї „Увагі“, яку для вічної пам'ятки тут наводимо:

„Увага. Особом подержавним загаує сен пржесядиване в склепе („Надія“) Болехува, 26. листопада 1919“.

Печатка: Коменда польськей зандармерії в Болехове.

Зказ гідний царської охрани а не демократичних, республіканських властей.

З громадськими печатками є у нас така сама історія як в інших повітах. Дня 22. марта с. р. всі нападники вранці з...

КАЛУШІ.

Замкнення народних шкіл.

Замкнення народних шкіл в Калуші ще в листопаді м. р. дається в знаки тамошньому населенню, яке не всилі платити по 50 кор. місячно за приватні лекції від одної дитини. Рада шкільна повинна сею справою зайнятися.

Революційний рух у Франції.

Страйковий рух у Франції зростає з кожним днем. Страйкують будівельні робітники, металовці, докери, робітники електричних фабрик, залізники при транспортах на морі, ріках і каналах, копальняні робітники в ріжних місцевостях.

Керму у цих всіх страйках веде Загальний Союз праці (Confédération Générale du Travail), який обєднує в своїх професійних організаціях звиш два мільонів членів. Поза економічними причинами страйків а головню для підвищення денної плати, мають ці страйки також політичний і соціальный характер. Загальний Союз праці видав на днях відозву, в якій ось що пише про свою діяльність:

»З. С. П. виступає проти дорожні і зросту цін на всі запаси життя; він один предложив перемиря і способи розвязки соціальных питань; він випрацював проект перебудови суспільности, узгляднюючи загальні інтереси краю; він домагається усупільнення продукції для оминення загальної катастрофи«.

У відповідь на цю роботу Союзу французький уряд зарядив репресії. В першій мірі поручив він судови перевести слідство в цілі розвязання Союзу а політичні власти зарядили цілий ряд арештувань робітничих провідників і ревізій.

Про ці зарядження французького уряду висловився президент міністрів Мільран перед буржуазними журналістами ось як:

»Загальний Союз праці на підставі законів і статутів є покликаний до береження професійних інтересів робітників. Одначе цей союз є силою, яка звертається проти публічної власти і хоче зискати триумф своїх змагань, зливаючи при цьому життя в краю і вводячи замішання в звичай, потреби і інтерси краю. Тому республіка мусить подбати, щоби закон знайшов послух«.

Зарядження уряду проти Союзу прийняло французьке робітництво як визов і в численних маніфестаціях і телеграмах свої заяви за Загальним Союзом Праці а надто зоповідає цілий ряд нових страйків. Проти політики уряду супроти робітничої організації заложив протест передовсім сам Союз а также заряд фран-

ціну з рук африканських дикунів. Провірені урядово вісти доказують, що з причини ди-карських насильств згнуло дуже багато німецьких молодих робітниць. Многі дівчатадесь таємно попропадали, а многі попов-нили самовбийство, щоб уникнути знесла-влення. Німецькі часописи заповідають, що цивілізований світ піднесе страшну бурю протесту, коли довідається про злочини французьких чорних; військ сама Німеччина не годна дати собі ради з тою справою, тож мусить глядати помочи в інших білих на-родів світа.

Із Малпи Гавліковський.

В варшавській соймі є посол, що зветь-ся Малупа або Малпа. Він зніс був у соймі проект закона про зміну назвищ, себто та-кого закона, що на основі його можна ста-ратися о дозвіл змінити назвище. Сей закон польський сойм ухвалив. Як тільки закон ухвалено, зараз посол Малупа чи Малпа вніс просьбу о дозвіл змінити своє дотепе-рішнє назвище на Гавліковський. І добив ся свого. Ось польське міністерство вну-трішних справ оповіщує, що пана посла Яна Малупи чи Малпи вже нема, а замість него пан посол Ян Гавліковскі.

Большевицький звіт.

Урядовий звіт советського правительства, говорить: „В околиці Києва наші війська боряться завзято над рікою Ірпень і в око-лиці Фастова. На Поділлі положення не змінилось“.

З боротьби на Україні Франція сподіваєсь ве-ликих користий для себе.

Властивою метою польської офензиви на Україні є Одеса, найважніша пристань бу-вшої російської імперії. Поляки не уважають

Генерал Петлюра, головний командант Українців опустив Варшаву і удався на востний фронт. Загально панує переко-нанне, що це його вступний крок в ці-ли здуки з польськими військами оста-ючими під командою генерала Пілсудсько-го, що планує на чолі українського вій-ська вмаширувати до Києва. Українські війська борються рамя об рамя з поль-ськими в часі наступу в сторону столиці України, Києва.

Американські летуни, які знаходяться в польській армії і становлять відділ летунів знаний під іменем »Костюшко«, перевели 32 воздушних нападів на за-лізничі осередки і обкидували їх бомба-ми та стріляли з машинових карабінів. В Києві і інших містах кидано з літа-ків агітаційні брошури. Летуни все пе-реводять напади з висоти всего 2.000 стіп. Зведено також кілька битв з боль-шевицькими летунами.

По причині віднесення на Україні по-бід над большевиками, Петлюра видав до українського народу прокламацію, в якій оголосив незалежність України. В тій прокламації Петлюра іменем украї-нського народу складає заяву вдяки поль-ському народови за військову поміч Ук-раїні в її боротьбі з большевицькими імперіалістами і взиває весь український народ, щоб подавав польській армії вся-

дешо гроша на построяння захоронку. Зби-рано на ту ціль і жертви, так що сьогод-ня сума виносить яких 2.000 корон а мо-же й більше. Та хоч десять літ минуло, ніхто поважно сею справою не займався і не думає займатися. До чогож врешті комітет? Справа захоронки дуже важна і тому крайна пора, щоби люде, яким пере-ведення в життя завіщання віддано, поду-мали над тим.

З БОЛЕХОВА.

До склепу „Надії“ не вільно ходити. — Пе-чатки в роботі. — Підписи дітий.

Яке невиносиме є життя українського на-селення на провінції, по східно галицьких містах, та як поводяться всякі власти, вид-но найкраще з отсеї „Увагі“, яку для віч-ної памятки тут наводимо:

„Увага. Особом подержавним наказує сен пржесядиване в склепе („Надія“) Болахув, 26, листопада 1919“.

Печатка: Комечда польської зандармерії в Болахове.

Зказ гідний царської охрани а не демок-ратичних, републиканських властей.

З громадськими печатками є у нас така сама історія як в інших повітах. Дня 22. марта с. р. всі начальники громад судового округу Болахів на приказ повітового коміса-ря з Долини мусіли принести печатки своїх громад. Коли трох вітів зявилося без пе-чаток, комісар заявив їм, що пішле жандарма і разом з ним будуть мусіли принести пе-чатки.

Тутейший директор народної школи поз-бирав підписи всеї шкільної дітвори — прав-доподобно до меморіялу в справі приналеж-ности Галичини до Польщі.

робітничих провідників і ревізій.

Про ці зарядження французького уря-ду висловився президент міністрів Міль-ран перед буржуазними журналістами ось-як:

»Загальний Союз праці на підставі законів і статутів є покликаний до бере-ження професійних інтересів робітників. Одначе цей союз є силою, яка звертаєсь проти публичної власти і хоче зискати триумф своїх змагань, злинюючи при-цьому життя в краю і вводячи замішан-ня в звичаї, потреби і інтерси краю. То-му республіка мусить подбати, щоби за-кон знайшов послух«.

Зарядження уряду проти Союзу при-няло французьке робітництво як визов і в численних маніфестаціях і телеграмах свої заяви за Загальним Союзом Праці а надто зоповідає цілий ряд нових страй-ків. Проти політики уряду супроти ро-бітничої організації заложив протест пе-редовсім сам Союз а также заряд фран-цузької соціалістичної партії і Ліга прав чоловіка.

Соціалні конфлікти у Франції готові перемінитися в соціалну революцію.

Розумно говорити нераз тяжко, розумно мовчати ще тяжше.

Хто тя перший раз ошукав, зробив зле — а если другий — то добре.

Діточий Кутик

ЛЮБИ ДІТИ ЧИТАЙТЕ СЕ, АЛЕ КІЛЬКА РАЗ І ЗАДЕРЖІТЬ СЕ В СВОЙ ПЯМЯТИ.

І побачив тоді Хмельницький, що трудно Україні самій, о власних лих сплах визволити ся — треба шукати спільника, тільки тривкого, не такого зрадливого як Татари. Але кого? Туреч-чина сильна, але-ж то відвічний ворог України: інші міцні держави, як Франція Швеція, були дуже далеко. Остав ся один тільки цар московський. Правда, не до душі були вільному козацтву московські порядки — але що-ж робити. І порішив Хмельницький з'єднати ся з Москвою, як вільний з вільним, як рівний з рівним.

На 8. січня 1654 року скликав геть-ман в місті Переяславі велику раду з цілої України; приїхали всі наші пол-ковники й послаи московські, а 11 тій годні вийшов Хмельницький на майдан та почав говорити до народу:

— Брати! Скликав я вас всіх сюди, щоб ви сами вибрали собі державця з чотирьох. Перший є цар турецький —

бісурмен і всі ви знаєте, яке лихо тер-плять від нього православні люди. Хан кримський — також бісурмен; з ним ми мали приязнь, але чого натерпілись че-рез те і якої біди зазнали — самі доб-ре знаєте: і неволя і ріки крови христи-янської. Про гнет польських панів нема чого й говорити. А цар московський од-ної з нами віри і крім його царської руки ми не знайдемо більше пристанови-ща.

І нарід, звикши в сьому слухати сво-го славного гетьмана, закричав:

— Волимо під царя православного!

— Чи всі так призволяете?

— Усі, усі! — гукала громада.

І так стала ся найважніша подія на-шої історії — Україна підпала під власть Москви...

Умови єднання були такі:

1) Україна має самоуправу і незалеж-ність від Москви,

2) має право власного законодавства і судівництва,

3) право вибирати вільними голосами гетьмана і всю старшину,

4) приймати послів і зносити ся з чу-жими державами.

5) Москва не сміє нарушувати давних прав міст, духовенства, шляхти, міщан, козаків і селян.

6) Реєстрованого війська козацького бу-де 60 тисяч.

7) А за те все Україна платить ца-реви московському данину — лиш до її збираня не мають права втручатися цар-ські урядники.

8) Також мусить Україна змагати цареві супроти його ворогів, а цар має обороняти Україну від Польщі.

VII.

Як почув польський король, що Хмель-ницький з'єднав ся з Москвою скоренько вислав послів до гетьмана, але Хмель-ницький, сподіваючи ся ще користи з Мо-скви, відправив їх з нічим. І справді з початку ніби Москва взяла ся проти Польщі; вислала воеводу Бутурліна з вій-ськом і недалеко Уманя козаки разом з Москалями розбили польське військо. Але вже не задовго Москва почала показува-ти свої норови.

А тим часом Поляки, бачучи, що ім від Москви лихо йде, почали до москов-ського царя послів послати та приоби-цувати, що як умре король Ян Кази-мір то вони московського царя виберуть собі на короля. Очевидна річ, що се бу-ло лиш говореня і ніколи Поляки того не зробилиб, але московський цар пові-рив і став з польським королем мирити ся. Дуже не хотів Хмельницький тої згоди, але його не слухали. Навіть не пу-стили його послів до того покою, де підни-сувал ся згода між Москвою і Польщею.

(Далі буде.)

вали Дніпро проти води — вчинок, за який новика торжественно приймали в козацьке товариство.

Але Тарас готував їм иншу діяльність. Йому не по душі було таке сваточне жи-ття — йому хотіло ся справжнього діла. Він міркував, якби підняти Січ на якусь сміливу справу, де-б можна погуляти, як слід лицареві. Нарешті одного дня він прийшов до кошового і сказав йому прямо:

— А що, кошовий, пора-б погуляти Запорозцям?

— Нігде погуляти, — відповів кошо-вий, вийнявши з рота коротеньку люльку і зчиркнувши на бік.

— Як то нігде? Можна піти на Туре-чину, або на Татарву.

— Не можна ні в Туречину ні в Та-тарву, — відповів кошовий, взявши знову байдужно люльку в рот.

— Чому не можна?

— Тому. Ми обіцали султанови мир.

— Адже-ж він — бісурмен, а бісур-мена й Бог і святе письмо велить бити.

— Не маємо права. Якби ще не при-сгалась наша вірою, то може-б і можна; а так ні, не можна.

— Як не можна? Що се ти кажеш, не маємо права? Та от у мене два сини, оба молоді, ще ні разу ні той ні другий не були на війні, а ти кажеш — не ма-ємо права, а ти кажеш — не треба йти Запорозцям.

(Далі буде.)

З Католицького світа.

Доля Халдейців у війні.

В Мезопотамії живе ще з первісних віків християнства, багато католиків, халдейського обряду. Їх число перед війною виросло до 200.000 душ. Вони мали свого патріарха, 16 єпископів та 3 духовних семінарів.

Під час війни ця країна потерпіла страшно під турецьким ігом. Шістьох єпископів замордовано а 50 священників і около 50.000 вірних змасакровано під час загальної нагінки магометанів на Християн. Сконфісковано також церковні добра.

Запомогова акція Ватикану.

Від самого початку війни ватиканський секретаріат чужих справ займався допомогою воєнним полоненим у всіх краях з великим успіхом — як про це нераз сповіщали часописи.

Тепер знова займається Апостольська Столиця ділом допомогти голодуючим в краях діткнених війною. Головну свою увагу звернув Ватикан на середню Європу та на інші краї і дотепер роздав на цілі допомоги около 10 мільйонів лірів.

З Бразилії.

Українці в прудентополи і околицях

Сей рік пам'ятний для нас! Минає якраз 25 літ, як до Прудентополя прибув Всч. О. С. Кизима ЧСВВ. і на св. Йоана (7/7) відправив першу Сл. Б. На сю пам'ятку відбудеться місяць шестиденна в церкві ОО. Василян в Прудентополи. Перша наука вечером перед св. Йоаном, а в прочі дні буде чотири науки і катехизація для дітей. Закінчене в день св. Ап. Петра і Павла.

Після ухвали Народного Конгресу з дня 8. січня с. р. має відбутись спис людности Бразилійської Республіки в сім році, дня 1. вересня.

Ряд федеральний хоче знати, кількоє людей і які богацтва край посідає.

Кожний повинен се право сповнити, але кождий Українець най пам'ятає, що його святим обов'язком є записати себе яко «Ucraino».

Дня 21. с. м. відбулись вибори в Прудентополи на префекта міста. Вибраний зістав п. Франціско Сільва Дурський. Мусить признати, що нововибраний п. Фр. Сільва Дурський відноситься прихильно до Українців, тому з вдоволенням його витаємо, та праця його най увітчавсь найкращими успіхами для добра сего муніципія.

ВЕРА ГВАРАНІ — лінія Др. К. до Абреу. Подаєсь до відома, що 12. липня (в день св. Ап. Петра і Павла) відбудуться загальні збори читальні. Присутність о численну увагу.

ця Христового, канонічно основаного в кольоніях місійної стації в Куритибі.

Вп. пп. Читачів „Праці“ треба конче повідомити, що у Гважувері тамошні Українці, йдучи за покликком „Праці“, виставили прегарну могилу на цвинтарі, в пам'ять поляглим за волю України у світовій війні. В третій день Воскресеня Христового з полудня вирушила процесія на цвинтар. Перед очима усіх стояла прегарна могила. Она на 3 метри висока, так само й широкою. На мармуровій плиті стоїть напись: „Поляглим Українцям за волю Великої України і Галичини у світовій війні. 13 — IV 1920“. Перед самим актом посвяченя о. Рафаїл Криницький ЧСВВ. промовив до зібраних Українців, в якій цілі поставлено могилу, і які обов'язки могила кладе на кождого Українця на кол. Гважувері. Народ зрозумів бесіду, а навіть присутні Поляки завидували Українцям, що ті своїм героям поклали не смертельний пам'ятник.

На кольоні ставлять тепер дім, біля церкви, де замешкає священник, коли приїде на кольонію і де має міститись товариство.

Дім старий, справді хиливсь вже до упадку — треба було доконче ресторувати, бо годі було навіть приймати у нім кого будь не засоромившись.

У школі дітей 35, вчить п. Михайло Ганчарик.

Пасса Амарелло.

Хоч ся кольонія маленька, бо числить усього 32 родин, однак о. Рафаїл ЧСВВ. змогли вплинути на тамошних Українців, щоб оснували свою школу. І школа зачалась дня 15 лютого с. р. Вчить п. Левків, котрий є зараз о. дяком при тамошній церкві.

Товариство ім. Митрополита А. Шептицького живе і можна сміло сказати, що хоч кольонія Паса Амарелло маленькою, однак у дім п. Левкова, де міститься товариство, члени сходяться і життє у товаристві не завмирає.

Нова Галіція.

На кольонії наука у школі перервана. Покищо школи нема. В сторонах Герваль, у місцевости Крузейро знова несупокій, а причиною сего звісний коронель Фабрісіо. Дня 3. мая відділ війська переїздив через Нову Галіцію в сторону Герваль.

Кольонія Марцеліна.

На кольонії школа під управою п. Павла Стареправо, як велась так і ведеться. Дітей у школі понад 40. І у Марцеліні Українці почтили пам'ять поляглих своїх братів, виставивши у їх пам'ять гарну могилу на цвинтарі. Мармурова плита а на ній напись свідчить, що се вдяка за жертву своїм братам поляглим за волю України. Посвяченне могили збулось у неділю Томицу при сприяючій погоді і великім здвизі народа. О. Рафаїл в своїй промові з нагоди посвяченя могили, обяснив ціль і значіне пам'ятника, та закрів присутних, щоб виставлена могила була по всі часи наукою для марцелінських Українців, хто і за що поляг.

Кольонія Жангада.

На кольонії існують дальше дві школи. У одній і другій учителюють наші пп. Українці: Іван Цимбалюк і Іван Гуневич.

Доші, які впали в останніх днях мая, перервали цілковито комунікацію між Паль-

Посмертні згадки.

† Дмитро Ковба. В українськїм шпитали в Прудентополи помер м. м. Дмитро Ковба. Покійний походив з села Зогіря п. Броди а послідними літами мешкав в оселі Іваї-Кальмон. Се був вірець християнина, мужа батька, і народного борця. Довший час був передплатником „Праці“, працював ревно при будові церкви, при будові школи, а взагалі вдобрім народнім ділі Він був перший. Ціла оселя, хто лиш мав нагоду його знати мило згадують, тай жалують. Занепавши в тяжку недугу хоть в середнім віці спочив на віки. Земля, хоть не своя-рідна най йому стане пером!

Українець чи Русин?

Добре то написав п. В. Куц у своїй статі, що назва „Русин“ нині нам лихі наслідки приносить, тай сему думаю, ніхто перечити не повинен. Сеж воно і показуєсь, що часто та назва „Русин“ стає доброю водою на польський млин. От і тепер се зауважати можна було по бесіді польського конзуля коли був у нас на Кляро. Се він відказував нарікав на Українців, що перейшого року гарматними стрілами знищили місто Львів, за те знова хвалить „Русинів“ мовляв „Русин наш брат“. Але братерство те мабуть ходить десь лісами або писане гралями по воді, бо в дійности майже всі Поляки відносять ся до нас ворожо.

Не беру ся судити загалом всіх Поляків, бо знаю, що і між ними найдеть ся який чесний (ледво чи оден на сто) що потрафить ушанувати і чужу народність, але більшість, то майже якісь не мов збожеволілі на точці своєї польскости. Всяда тут в Бразилії чи по хатах чи вендах вони своїми дикими висказами зневажають нас Українців, найбільше за се, що не хочем стати Поляками. Знайте панове Поляки, що ми всі Українці в Бразилії, разом із нашими братами у Вітчизні, зовсім не маєм собі се за щастє-розкіш — належати до Польщі.

У сій моїй дописи хочу представити як то ляхи по культурному знають нападати спокійних людей, та зневажати наш український Народ. Пригода ся моя лучилась на нашій почті в Рію Кляро, де п. Поляк Цапінські зневажає нас, думаючи що зістав польським економом де у Польщі та по свому господарить тут в Бразилії. Дня 9. мая приходжу я на почту та бачу, а се п. Цапінські і п. Кривінські гербу „Дзядовіч“ з Сан Матеус про свою Польщу так горячо розбалакались, що аж розум-пам'ять стратили. Мусів я аж кілька разів голосно питати чи нема чого для мене на почті, заким п. почмайстер Цапінські отямив ся і відповів що нема нічого. І зараз каже до мене: „Не хшон сен пан попашниця на польське пеньондзе, то ест польські марек“. Дивлюсь, а се якийсь такий облізлий, але нічого не кажу а він як не зверещить: „А Русині цо майом?“ А Кривінські: „Не майом і не бендом мець“. а Цапінські: „Бендом мець, але як сен з польском полончом і кож сен полончилі, бо пішом газети же от полякуф досталі две губерне, волинськом і подольськом, але Львова нігди не достаном, бо то ест польське място“. Дальше Кривінські перекидає газети а найшовши „Працю“ кричить: як то сваньство може на полякуф випісиваць; еще якісь з Барафеї і підписал

би гримнув на підлогу. Я нічого не казав до тих панів Бидленцкіх бо бачив добре, що до таких твердих лобів шкода і слова говорити; я пішов собі своєю дорогою роздумуючи, які вони нерозумні, що іно кілька місяців як діждались тої латаної та ліпленої Польщі а вже спокійним людям не дадуть і дороги перейти. Але се певне, що невдовзі тая їх Польща завалить ся, розпадесть як небіжка Росія. Вже і нині видно що у них скруто, коли так всіма силами ліплять, тай між іншими і нас Українців, називаючи Русинами хотілиб до Польщі приліпити. А що наші не дурні знаєм що ми Українці так вигадують хитрі ляхи нові сплетні от як п. Росольські з Кляра кажучи, що то „вшистко едно, бо по польску то Польська а по руску Україна“.

От і новим способом радіби нас здурити, але і сим разом не вдасть ся їм штука. Ми польску культуру вже добре знаєм. А если хочете панове Поляки (в роді п. Цапінського і Кривінського) знати хто з Барафеї дописує, то знайте що се вже не Русин, але таки

Українець.

Барафея, 28 мая 1920.

Василь Вишиваний.

Сектанти.

Хто на кого орієнтується?

Всі ріжномітно. Один на особу. Другий на партію. Третій на форму влади. Четвертий на чужі держави. І з останніх один на Польщу, другий на Німеччину, третій на Антанту: і т. д. Се сектанство!

Колись в Росії люди гинули, в огонь лізли із за того, чи молитись двома чи трома пальцями? Чи казати „Господи помилуй“ чи „Господи помилуй“.

Се далека від народа інтелігенщина!

Кожний має свою програму, гасло, тактику. Але всі ми збираємось будувати одну Велику, Єдину, Неділимую Україну. Кожний тягне в свою сторону!.. Розкол сил, розпад, катастрофа! Сварки, наради, лайки — се інтелігентська спеціальність, із якої ми не виліземо до дійсної будови України.

Як можна опиратись на меньшости, дуже маленькі, нікчемні і слабі? А хіба не меньшість ті окремі особи, побірники форми влади? Нікчемна меньшість?

Наша орієнтація — одна: нарід, нарід, і ще нарід. Він є сила титан. В його руках вся влада. Без народу сектанти жити не можуть. Але без сектантів — інтелігентів — ділетантів народ прожине!..

Катастрофа дуже далеко зайшла. Але се не пізно, щоб уратувати справу. Покиньмо всі „гасла“, „програми“, „секти“, „орієнтації“ і злучаймось з народом. Ми — інтелігенція мусимо бути тільки першими робітниками на службі народній. Але не навпаки як досі було, де народ нам служив. Час панування меньшости над більшістю вже минав. Народ нам все дає. А що ми йому дали? Сором нам і дітям нашим, коли згадаємо про нашу роботу. Повний розвал — се дарунок сектантів народозі. „Після мене хоч потоп“ — каже французська приказка. Се гасло наших сектантів! Хто не орієнтується на народ, на самостійну Україну — той зрадник батьківщині. Тільки тоді наш народ прийме свою інтелігенцію, коли вона зречеться свого партійного сектанства і разом з ним стане в одну міцну лаву до будови вільної незалежної України.

Після ухвали Народного Конгресу дня 8. січня с. р. має відбутись спис людности Бразилійської Республіки в сім році, дня 1. вересня.

Ряд федеральний хоче знати, кілька є людей і які багатства край посідає.

Кожний повинен се право сповнити, але кожний Українець най пам'ятає, що його святим обов'язком є записати себе яко «Ucraino».

Дня 21. с. м. відбулись вибори в Прудентополи на префекта міста. Вибраний з'їстав п. Франціско Сільва Дурський. Муситься признати, що нововибраний п. Фр. Сільва Дурський відноситься прихильно до Українців, тому з вдоволенням його вітаємо, та праця його най увітчаєсь найкращими успіхами для добра сего мунісісія.

ВЕРА ГВАРАНІ — лінія Др. К. де Абреу. Подаєсь до відома, що 12. липня (в день св. Ап. Петра і Павла) відбудуться загальні збори читальні. Проситься о численну участь, позаяк много є пекучих справ, котрі муситься залагодити.

КАЛМОН, лінія Греналь: — Народ ідуци за порадою свого Веч. о. пароха поставив школу. Наука шкільна розпочалась дня 2. лютого с. р. Діточок вписалось понад сорок і є надія, що впишесь еще більше.

Теперішній паранський президент п. Др. М. да Роша віддав міністрови рільництва много землі, щоби її заселити новими поселенцями.

Відносини бразилійсько-німецькі значно поліпшились.

В Рію в Льюїді бразилійським зникли десь невидимим способом гроші, в невеличкій сумі, бо лиш 35000\$000.

На острові Raqueta (в Рію) появились слухай холерини.

Ходить чутка, що славний німецький вожд і бувший головний командант німецької армії, генерал фон Гінденбург, звідуючи край полудневої Америки, має приїхати також і до Бразилії, щоби сі звидіти.

Міністер рільництва повідомляє, що в Парані і С. Катарині мають бути позакладані стації досв'їду в тім напрямі.

Вісти з кольоній.

Кольонія Гважувіра.

На Гважувірі Українці приступають до обнови товариства „Бесіда“. Дня 27. червня в неділю по вечірні відбудесь посвячене дому товариства і рівночасно обнова товариства. Того самого дня відбудесь торжественне прийняте членів до братства Сер-

кишо школи нема. В сторонах Герваль, у місцевости Крузейро знова несупокій, а причиною сего звісний коронель Фабрісіо. Дня 3. мая відділ війська переїзджав через Нову Галицію в сторону Герваль.

Кольонія Марцеліна.

На кольонії школа під управою п. Павла Стареправо, як велась так і ведеться. Дітий у школі понад 40. І у Марцеліні Українці почтили пам'ять поляглих своїх братів, виставивши у їх пам'ять гарну могилу на цвинтарі. Мармурова плита а на ній напись свідчить, що се вдяка за жертву своїм братам поляглим за волю України. Посвячене могили збулось у неділю Томи-ну при сприяючій погоді і великім здвизі народа. О. Рафаїл в своїй промові з нагоди посвяченя могили, обяснив ціль і значіне пам'ятника, та закрів присутних, щоби виставлена могила була по всі часи наукою для марцелінських Українців, хто і за що поляг.

Кольонія Жангада.

На кольонії існують дальше дві школи. У одній і другій учителюють наші пп. Українці: Іван Цимбалюк і Іван Гуневич.

Доші, які впали в послідних днях мая, перервали цілковито комунікацію між Пальмас а Портом. Барка пішла з водою, човна нема жадного, кількадесять каросів жде з одного й другого боку ріки Жангада. На празник Сошествія св. Духа не міг з сеї причини прибути до церкви священник і оставсь за час свят на Новій Галичині.

то ляжи по культурному спокійних людей, та зневажати наш український Народ. Пригода ся моя лучилась на нашій почті в Рію Клярю, де п. Поляк Цапінські зневажає нас, думаючи що з'їстав польським економом де у Польщі та по свому господарить тут в Бразилії. Дня 9. мая приходжу я на почту та бачу, а се п. Цапінські і п. Кривінські гербу „Дзядовіч“ з Сан Матеус про свою Польщу так горячо розбалакались, що аж розум-пам'ять страшили. Мусів я аж кілька разів голосно питати чи нема чого для мене на почті, заким п. почмайстер Цапінські отямив ся і відповів що нема нічого. І зараз каже до мене: „Не хзон сен пан попатшиць на польске пеньондзе, то ест польскі марек“. Дивлюсь, а се якийсь такий облізлий, але нічого не кажу а він як не зверещить: „А Русині цо майом?“ А Кривінські: „Не майом і не бендом мець“. а Цапінські: „Бендом мець, але як сен з польском полончом і юж сен полончилі, бо пішом газети же от полякуф досталі две губерне, волинськом і подольськом, але Львова нігди не достаном, бо то ест польске място“. Дальше Кривінські перекидає газети а найшовши „Працю“ кричить: як то св'їньство може на полякуф випісиваць; еще якісь з Барафеї і підпісал сен Українцем, а ту пшецеш нема ані едного Українца ані в całej Бразилії, цо ест в Бразилії то вшистко мусі биць польске. А то випісуйом глуштства якесь те бидлента“. І як зачав зі злости пінитись, сапіти та порскати, ногами бити що не много а був-

маленькі, наче і не люди, побірники форми шість ті окремі особи, побірники форми влади? Інікчемна меньшість?

Наша орієнтація — одна: нарід, нарід, і ще нарід. Він є сила титан. В його руках вся влада. Без народу сектанти жити не можуть. Але без сектантів — інтелігентів — ділетантів народ прожиие!...

Катастрофа дуже далеко зайшла. Але ще не пізно, щоби уратувати справу. Покиньмо всі „гасла“, „програми“, „секти“, „орієнтації“ і злучаймось з народом. Ми — інтелігенція мусимо бути тільки першими робітниками на службі народній. Але не навпаки як досі було, де народ нам служив. Час панування меншости над більшістю вже минув. Народ нам все дає. А що ми йому дали? Сором нам і дітям нашим, коли згадаємо про нашу роботу. Повний розвал — се дарунок сектантів народови. „Після мене хоч потоп“ — каже французька приказка. Се гасло наших сектантів! Хто не орієнтується на народ, на самостійну Україну — той зрадник батьківщині. Тільки тоді наш народ прийме свою інтелігенцію, коли вона зречеться свого партійного сектанства і разом з ним стане в одну міцну лаву до будови вільної незалежної України.

Тано дуже тано спродасться добру землю на лінії Бара-Вермеля. Землі є 18 алькерів, портера, забудівле господарське, добра вода! Хто хоче купити, най спішитесь до властителя п. Теодора Кречківського, або до Редакції „Праці“.

Чи пили Ви коли каву з української фабрики?

Зайдіть до Григорія Кушніра кольонія Шавієр да Сільва — Папандуа С. Катаріна.

Там дістанете: каву палену найліпшої якості — без домішок ароматичного запаху в фабриці „ІТАЙО“.

Kuchnir Gregorio Colonia Xavier da Silva
corr. Papanduva S. Catharina.

Адвокат

Dr. TRASYBULHO LINS-FILHO,
у Прудентополи.

Принймає всякі справи цивільні, гандлеві, кримінальні. Виготовляє інвентарі, арроляменти і прочі всякі справи входячі в обсяг адвокатури. Ітересанти най удають ся до п. Вас. Лопатюка. Памятайте о сім, що всякі справи предкладаєте в українській мові.

Канцелярія містить ся:

Hotel Victoria — Prudentopolis.

Позір!

Позір!

ЛІНІЯ ІВАЇ І ОКОЛИЦЯ!

Linha Ivahy — Prudentopolis —
Parana.

ОЛЕКСА МАРТИНЕЦЬ.

Поручаю всім Українцям мій новостворений склеп. Найдешевші товари споживчі, знаряди до ужитку домашнього. Купую збіже герву і всякі продукта кольоніяльні. Чого Вам потреба, купите і будете вдоволені. Жаден Українець не може оминати, а іти до свого Українця.

Alexandre Martynec.

Ivahy — Prudentopolis — Parana.

Найбільший український склеп в Прудентополи

Василя Войтовича.

Продаєть ся по ціні уміркованій. Одинока фірма, яка вдєволить Вас за Ваші гроші! Вступіть і переконайте ся, бо то не коштує нічо.

Більший вибір найріжнородніших материй, наймодніших кольорів касеміри, коців, готових убрань, чисто-вовняних пал, полотна, хусток, стяжок, капелюхів солом'яних і сукняних, ниток до шиття, вишиваня і ручних робіт, зимових шалів, перфум, перфумованого мила, скла, начинь кухонних, зеліза, машин до шиття, пороху, шроту, фугетів, славної пасти „Фаворіта“ і шнурівок; книжок, та приборів шкільних.

НАПИТКИ КРАЄВІ І ЗАГРАНИЧНІ.

На складі завсїгди: хміль, олій до фарб, св'їчки мильові, а подостатком муки найліпших марок, соли грубої, меленої і рефінованої столової; Sal Glauber, Sal amargo, нафти, тютюну, рижу, цукру, фарини кукурузяної і мандьокової, фасолі, кави зернятами, незрівнаного смаку паленої і чай з Індий.

Завсїгди св'їже насїне.

Продаю всім, з моєї власної цегольні ЦЕГЛУ, яку узнано за найміцнішу, найлекшу і найпрактичнійшу до мурованя; ЧЕРЕПИЦЮ: витревалу, найменьшої ваги, а найсильнійшу. Скуповую на велику скалю герву та иньші краєві продукта.

Посідаю велике і рівне подвірє на заїзд, а на случай потреби просторий, спокійний нічліг.

Wasilo Wojtowycz

Prudentopolis, Paraná, Brazil.

ДЕ Є Ілько, Василь, Гринь Семчшин? Мали перебувати в Нью Йорку. Хтоб про них знав, або котрий з них сам, хай зголоситься до Ред. „Праці“. Пошукує їх п. Олекса Вересюк.

Добра нагода!

Хочете, щоби Ваші просьби (requerimentos) або інші які справи були добре зроблені і прийняті, удайтесь до п. Лопатюка В.—Чому? Бо всі справи можуть лише тоді добре вийти, як Ви представите їх в своїй рідній мові. Папери до урядового шлюбу, режістра дітей уроджених, померших, як і списи майна померших, удайтесь лишень до вище згаданого а будете вдоволені.

НАДЗВИЧАЙНА НАГОДА!

Панове купці і рільники!

Продає ся посілість в перворяднім порядку так для годівлі худоби, як для прова-

дження гандлю вже усталеного і запевненого з добрим відбутом.

Має власности 170 алькерів землі, 100 алк. землі під управу а 70 алк. герви, обгородженої дротом, який відділяє землю управну від пасовиска. 50 штук хоцоби, 30 коний, 100 свиней до годівлі. Дім новий зі склепом, покритий дахівкою, склад на герву і всякі продукта споживчі, 5 домів для служби, 2 кароси пароконні, при торі колейовім, 6 кіл. від стації Ребоусас.

Склеп з добрим відбутом, торгуєся товару за 4 — 5 тисяч місячно. Продається з причини перенесеня властителя до Іраті. Ціна приступна для всіх. Проситься зголосити до низше підписаного властителя або до фірми

„Одрецкий і Козакевич“ в Іраті.

Властитель: Константин Одрецкий.

ДО ХОРИХ ЛЮДИЙ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ШИРОКОЇ БРАЗИЛІЇ.

Др. Александер Нікольський.

Славний спеціаліст з Європи, теперішній лікар при українським шпитали в Прудентополи, поручає всім терплячим Українцям так мущинам, як і жінщинам свої успішні лікарські услуги.

Лічить з найліпшим і найпевнішим успіхом, ревматизм, всякі недуги жолудкові, недуги утроби, нирок, гемороїди, недуги шкірні, різні затроєня, недугу падачки і т. д.

Коли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірем, а дістане порадку.

На відповідь залучить поштову марку.

Dr. ALEXANDRE NIKOLSKYI.

Prudentopolis

Paraná.

Години урядові від 9 рано до 9 вечер; від 3 до 5 години пополудни в українським шпитали. (Безплатно для бідних).

Чи Ви вже були коли у склепі НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого склепу, що его отворив еще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стації залізничої.

В його склепі знайде кождий Українець найлучший і найдешевший товар. О сім переконаєсь кождий, хто вступить в хату Никити Доняка.

Простора саяя повна Seccos e Molhados, зелізя, ріжнородна фазенда, товари споживчі і т. и. — а все по ціні найприступнійшій. Переїзджаючи можуть переночувати, або в бараку, або в саяях на горі помешканя. Ті, що мали до діла зі склепом Н. Доняка, є вдоволені з его товару.

Купую герву-матте і иньші продукта кольоніяльні.

До кождого потягу висилаєсь власний віз, а в разі потреби винаймаєсь фіра до Прудентополи і кольонії Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Doniak — Iraty — Paraná.

Лікар і оператор
Др. МИРОСЛАВ ШЕЛІГОВСКИЙ
Бувший асистент клінік европейських.
CURITYBA, Rua S. Francisco 25.

Лічить після найновішої системи. — Виконує всякі операції хірургічні.

Посторонних слабих приймає на лічене і побут у своїй клініці. Лічить лучами „Roentgena“. Посідає власну лабораторію до бадань хемічних і мікроскопових, та всяких иньших бадань крови в слабостях внутренних.

Порада листовно і устно. — Мож розмовитись по українськи.

CURITYBA — Rua S. Francisco № 25. — Paraná — Brazil.

Кравчарня „УКРАЇНА“ Василя Магеровского

Виготовляє всякі убрания від найдорозших до найдешевших: плащі, намітки, маринарки, сподні — взагалі все, що входить в обем кравецтва.

Всякі роботи виконує скоро, совісно — після міри, крою і моди.

Ціни найприступнійші.

Українці! Попирайте завсїгда лиш своїх!

ALFAIATARIA „UCRAINA“
de

Basilio Magerovskyi

Parandua

Sta. Catharina

Оселя Гважувіра — Парана
Бразилія.

Найбільший склеп український.
ІВАНА ШЕРЕМЕТИ.

Поручаєсь всім Українцям склеп свідомого Українця, в котрім найдуть ся товари споживчі, знаряди до домашнього вжитку. Хто що потребує а певно що не пожалуєте, коли сповнить обовязок народний:

СВІЙ ДО СВОГО.

Купуєсь збіже і всякі продукта кольоніяльні.

ANTONIO REBOUCAS PARANÁ
Riosinho

CASA DO POVO

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
КОСТЯ ОДРЕЦЬКОГО

В АНТОНІЙО РЕБОУСАС — ПАРАНА

Один з найбільших і найстарших склепів у цілім муніципю Іраті

Продаю товари ріжнородні — яких справді хто забажає — ФАЗЕНДА — ЗЕЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні і усе, що потрібне до ужиткоу домашнього і рільничого.

Напитки ріжнородні. Скуповую герву. На складі КАВА — ЦУКОР — усі споживчі товари. Капелюхи — стрільні артикули — окраси зі золота як брошки, перстені, ланцуски до годинників і т. д. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odrecky

Antonio Rebouças

Paraná

Український склеп ХРУНЯ І БРАТА. в кольонії Вера Гварані.

Продаємо ріжнородні продукта по найтантайшій ціні.

Купуємо усякі продукта кольоніяльні, як герву-матте, обручі з тїмбо, кору з брамомуні, віск, масло кури, і т. д.

На складі єсть кава, цукор білий і жовтий, сіль мілка і груба, риж, капелюхи сукнянні і солом'янні, і т. д.

Chrun & Irmão

Vera Guarany — Paulo Frontim, Parana.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП

Івана Мойси

В Марешаль Маллет

ріг ул. Тараса Шевченка і Др. Франка.

Спродает ріжнородні продукта по найтантайшій ціні. Купує усякі продукта кольоніяльні, а найцікавше, що платить до-

В. КУН І СИН

ПІРАНА ГВАЖУВІРА ПАРАНА

Чи Ви вже були коли у склепі НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого склепу, що его отворив еще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стачії залізничної.

В його склепі знайде кождий Українець найлучший і найдешевший товар. О сім переконаєсь кождий, хто вступить в хату Никити Доняка. Простора сая повна Seccos e Molhados, залізя, ріжнородна фазенда, товари споживчі і т. и. — а все по ціні найприступнійшій. Переїзджаючи можуть переночувати, або в бараку, або в саях на горі помешканя. Ті, що мали до діла зі склепом Н. Доняка, є вдоволені з его товару.

Купую герву-матте і иньші продукта кольоніяльні.

До кождого потягу висилаєсь власний віз, а в разі потреби винаймаєсь фіра до Прудентополя і кольонії Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Doniak — Iraty — Paraná.

CAIXA
POSTAL
246.

BEBAM AS CERVEJAS

DA
ATLANTICA

Atlantica

Luzitana

Curitibana

Porter

TELEPHONE 454.

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ — ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А.
(ул. Ігвассу — Куритиба) ???

ПИВА:
ясні:

Атлантика
Люзитана
Гамбург
Куритибана

Паранаенсе

темні:

Мюнхен
Кульмбах
Демократа
Портер

НАПИТКИ:

Атланта
Більц

Вода Столова
Женжібре

ГАЗОЗИ з:

Цитрини
Абакаші
Черешень
Малин
Помаранч
Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни!

Роздаємо насіне ячменю за контрактом або продаємо вибіране насіне ячменю!

Сухі дріждви Атлантики є найлучші і економічні.

Екстракт з солоду, се найлучше лікарство проти кашлю і відновляющий сили.

Продаємо ріжнородні продукта по найтаншій ціні.
Купуємо усякі продукта кольоніяльні, як герву-матте, обручі з тімбо, кору з брамомуні, віск, масло кури, і т. д.
На складі єсть кава, цукор білий і жовтий, сіль мілка і груба, риж, капелюхи сукнянні і соломнянні, і т. д.
Chrun & Irmao
Vera Guarany — Paulo Frontim, Paraná.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП

Івана Мойси

В Марешаль Маллет

ріг ул. Тараса Шевченка і Др. Франка.

Спродает ріжнородні продукта по найтаншій ціні. Купує усякі продукта кольоніяльні, а найцікавше, що платить доросше як другі склепарі.
ПП. З КОЛЬОНІИ

прошу прийти у мій склеп і спробувати, чи те, що кажу, правду кажу? Я свідомий, що переконаєтесь, що кажу правду!

João Moisa

Marechal Mallet

Paraná

В АНТОНІЙО РЕБОУСАС — ПАРАНА

Один з найбільших і найстарших склепів у цілім муніципалію Іраті

Продаю товари ріжнородні — яких справді хто забачає — ФАЗЕНДА — ЗЕЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні і усе, що потрібне до ужиткоу домашнього і рільничого.

Напитки ріжнородні. Скуповую герву. На складі КАВА — ЦУКОР — усі споживчі товари. Капелюхи — стрільні артикули — окраси зі золота як брошки, перстені, ланцюшки до годинників і т. д. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odreckyi

Antonio Rebouças

Paraná

В. КУН І СИН

ІПРАНГА ГВАЖУВІРА ПАРАНА

Поручаю мій склеп при фабриці КАП ФЛЯШКОВИХ, купую всякі продукта краєві, продаж гуртовна і деталічна.

W. KUHN & FILHO

Guajuvira

Paraná

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

Одрецький — Козакевич

В

ІРАТІ

ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям з Іраті, як і з подальших околиць, наш склеп, який є завжди заосмотрений у найріжноріжнійші товари так краєві, як і заграничні, найлучшої якості. Великій вибір ріжнородних матерій, коців, капелюхів, вовняних пал, хусток, білого полотна, черевики з фабрики Фаворита, осотові вовнянні убраня і многі иньші товари галентарійні.

НАЧИНЄ КУХОНЕ — ЗЕЛІЗО.

Має завжди на складі велику скількість: МУКИ пшеничної житної і кукурудзяної, ЦУКОР жовтий і білий. Каву в зернятах і мелена, СІЛЬ НАФТА, ОЛІЙ, ріжнородні ФАРБИ, КОНСЕРВИ, ГОРІВКА з Моретес, напитки краєві і заграничні.

Скуповуємо герву — віск і мід для ПП. Каросників є портера, січки і кукурудзи не брак.

Продаж деталічна і гуртовна для прибувших залізницею нічліг.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА.

ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

На услуги Шановної Публіки. Телеграфічна адреса: „Kozak“ Iraty.